

діалогу дана характеристика елементів педагогічних технологій спілкування, що підлягають реалізації під час вивчення спеціальних дисциплін та сприяють оптимізації підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до організації естетичного виховання учнів

Ключові слова: вчитель музичного мистецтва, підготовка, естетичне виховання, діалог, педагогічне спілкування

PREPARATION OF FUTURE TEACHER OF MUSICAL ART TO AESTHETIC EDUCATION OF STUDENTS : QUESTION OF THEORY AND PRACTICE

Li Xiang Zhen

In the article the theoretical and practical questions of preparation of future teachers of musical art to organization of aesthetic education of students are analyzed. The important role of musical art in organization of aesthetic education of students is shown. In the context of philosophical conception of dialogue this description of elements of pedagogical technologies of communication, that is subject to realization during the study of the special disciplines and optimizations of preparation of future teacher of musical art promote to organization of aesthetic education of students.

Keywords: teacher of musical art, preparation, aesthetic education, dialogue, pedagogical communication.

Лі Сянчжень – аспірантка кафедри співів і диригування Інституту культури і мистецтв Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (м. Луганськ). E-mail: 32739464@gg.com

Li Xiang Zhen – graduate student of department of singing and conducting of Institute of culture and arts of the Luhansk Taras Shevchenko national university (Luhansk). E-mail: 32739464@gg.com

Рецензент – кандидат філософських наук, доцент К. О. Ірдиненко

Reviewer – Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor K. O. Irdinenko

УДК 378.011.3 – 051

СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА

І. В. Луценко

У статті розглядається система формування дослідницької культури майбутніх вчителів у діяльності студентського наукового суспільства, що була розроблена в процесі експериментально-дослідницької роботи. Акцентується увага на основних складових названої системи.

Ключові слова: *системний підхід, система формування дослідницької культури майбутніх учителів, діяльність студентського наукового товариства.*

Входження України в Болонський процес зумовлено формуванням загального освітнього і наукового простору і розробкою єдиних критеріїв і стандартів у цій сфері. Головна мета Болонського процесу – консолідація зусиль наукової й освітянської громадськості й урядів європейських країн для істотного підвищення конкурентноздатності європейської системи науки і вищої освіти у світовому вимірі, а також для підвищення ролі цієї системи в суспільних перетвореннях.

Метою статті є розробка та впровадження системи формування дослідницької культури майбутніх учителів у діяльності студентського наукового товариства.

Підґрунтям для створення системи формування дослідницької культури майбутніх учителів у діяльності СНТ(студентського наукового товариства) визначено такі положення:

➤ відмова від уявлення про суб'єкт як абстрактний індивід (М.Мамардашвілі),

➤ особистість розглядається як „проект”, тобто множина можливостей – можливостей розвитку та становлення особистості, реалізації творчого потенціалу людини;

➤ освітній процесі у ВНЗ розглядається як простір життєдіяльності індивіда, що забезпечує рефлексивний, відкритий вибір та прийняття рішень, що відповідають принципам свободи;

➤ серед найважливіших форм залучення студентів до дослідницької діяльності визнано студентське наукове товариство як добровільне об'єднання студентів, що спрямовано на організацію науково-дослідницької діяльності майбутніх фахівців;

➤ формування дослідницької культури майбутніх учителів – це тривалий процес, що має відбуватися відповідно до поступу

професійної підготовки студентів у вищому закладі освіти, ускладнюючи цільові орієнтири, завдання, форми та методи від молодших до старших курсів.

Розробка зазначеної системи здійснювалася з урахуванням теоретичних підходів до визначення сутності та структури дослідницької культури майбутнього вчителя, методологічних підходів до її формування (системний, діяльнісний, особистісно орієнтований, культурологічний), провідних напрямків організації науково-дослідної роботи у ВНЗ на сучасному етапі, особливостей діяльності СНТ у вищому закладі освіти.

Вихідними теоретико-методологічними позиціями, що становлять основу розробки змісту системи формування дослідницької культури майбутніх учителів у діяльності студентського наукового товариства визначено такі:

➤ ціннісні підстави науки, наукової діяльності, технології наукової творчості (М. Вебер, В. Вернадський, Б. Кедров, П. Фейєрабенд та ін.);

➤ психологічні аспекти дослідницької діяльності (В. Аллахвердов, А. Леонтович, В. Мухіна, О. Обухов, О. Поддьяков, О. Савенков, А. Юрєвич);

➤ теорія і практика професійної підготовки, особистісно-професійного становлення майбутніх учителів (А. Алексюк, О. Глузман, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Н. Кузьміна, Л. Мітіна);

➤ методологія дослідницької діяльності педагога (С. Гончаренко, В. Загвязинський, В. Краєвський, Н. Кузьміна, О. Новиков, В. Полонський, В. Сластьонін);

➤ організація науково-дослідницької діяльності студентів (В. Балашов, В. Богословський, С. Бризгалова, Л. Квіткіна, В. Кагерманьян, М. Сачек, Є. Спїцин);

➤ наукові ідеї щодо наукового співтовариства (П. Бурдє, С. Дєнісов, Т. Кун, М. Полані, Д. Прайс) та наукову комунікацію (В. Батигін, Н. Волкова, О. Видрін, В. Московкін), взаємозбагачуюче спілкування (М. Бубер), співтворчість як діалог „глибинного спілкування” (Г. Батищєв, М. Бахтін, В. Біблер).

Відповідно до вимог системного підходу (В. Беспалько, Н. Кузьміна та ін.) система формування дослідницької культури майбутніх учителів у діяльності СНТ розглядається як сукупність таких взаємопов'язаних компонентів, як цільовий, мотиваційно-

настановчий, змістово-розвивальний, дослідницько-творчий, результативний. Суб'єктами зазначеної системи є студенти та викладачі.

Цільовий компонент містить мету, завдання, принципи (системності, відкритості, випередження, технологічності, варіативності, динамічності, корпоративності, партнерства, ресурсного забезпечення; партисипативності, кооперації).

Мотиваційно-настановчий етап у межах діяльності студентського наукового товариства передбачав здійснення інформаційно-просвітницької роботи, зокрема підтримки веб-сторінки СНТ, публікацію матеріалів про діяльність СНТ у вишівських засобах масової інформації; формування мотивації науково-дослідницької діяльності, діагностування дослідницьких умінь та творчих здібностей студентської молоді з метою виявлення індивідуальних ресурсів (інтелектуального, особистісного, етичного та ін.), на цьому етапі важливим поставало формування в студентів цілісних уявлень про сутність наукової діяльності, знайомство з базовими дослідницькими вміннями.

Змістовно-розвивальний етап пов'язано із набуття знань про сутність та способи наукової діяльності у процесі участі у різних формах діяльності СНТ.

Змістовно-розвивальний етап пов'язано із набуття знань про сутність та способи наукової діяльності у процесі участі у різних формах діяльності СНТ.

Дослідницько-творчий передбачав залучення студентів до виконання самостійних дослідницьких робіт, творчих проєктів, виступів на Днях науки, участі в студентських наукових конференціях різного рівня, публікації результатів наукових досліджень та ін.

Результативний – розкриває позитивну динаміку зростання рівня сформованості дослідницької культури майбутніх учителів.

З метою формування дослідницької культури майбутніх учителів у діяльність СНТ упроваджувалися різні форми та методи роботи: постійно діючий семінар „Цінність пізнання”, у межах якого проводилися проблемні лекції, ділові ігри („Захист творчого проєкту”, Підготовка наукової конфе-ренції”, „Опонент”), тренінги („Я-дослідник” - з формування творчих здібностей, умінь працювати в команді, „Метаморфози живого знання”, наскрізною ідеєю якого обрано позицію В. Зінченка „Ввійдемо у Світ освіти разом, а вийдемо

нарізно, кожен у свій Світ"), групові дискусії, написання есе („Моя дослідницька перспектива", „Учитель-дослідник у школі майбутнього" та ін), круглий стіл „Плагіат: хто винний і що робити?", мікропрактикуми „Бібліографічний пошук", „У світі розумних думок (правила цитування)" та ін.

Взаємодія суб'єктів розробленої системи (студент-науковий керівник-відповідальні за наукову роботу на факультетах-студентські наукові куратори) ґрунтувалася на принципах партисипативності, фасилітативності, урахуванні конфлікту інтересів викладачів та студентів.

Упровадження системи формування дослідницької культури майбутніх учителів у діяльності СНТ сприяло формуванню в студентів адекватного образу вчителя-дослідника, розвитку внутрішньої мотивації, прийняття цілей, умов і завдань дослідницької педагогічної діяльності, проектуванню себе в професії.

Перспективу подальшої наукової роботи вбачаємо в дослідженні таких питань, як: науково-методичний супровід науково-дослідницької діяльності студентів з використанням інформаційних технологій, технології включення майбутніх фахівців у віртуальний науково-дослідницький простір, форми та методи формування умінь та навичок наукової комунікації в студентів класичного університету.

Література

1. Афанасьев В. Общество: системность познание и управление / В. Г. Афанасьев. – М. : Политиздат, 1981. – 432 с.
2. Болонський процес : документи / укладачі : З. І. Тимошенко, А. М. Грехов, Ю. А. Гапон, Ю. І. Палеха. – К. : Європ. ун-т, 2005. – 169 с.
3. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі : навчальний посібник / С. У. Гончаренко, П. М. Олійник, В. К. Федорченко та ін.; за ред. С. У. Гончаренка, П. М. Олійника. – К. : Вища школа, 2003. – 323 с.
4. Момот А., Кагерманьян В., Хотенков В. Опыт организации научно-исследовательской работы студентов во внеучебное время / Под ред. В.И.Крутова; НИИ пробл. высш. шк. – М., 1985. – 40 с.

СИСТЕМА ФОРМИРОВАНИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНЧЕСКОГО НАУЧНОГО ОБЩЕСТВА

І. В. Луценко

В статье рассматривается система формирования исследовательской культуры будущих учителей в деятельности студенческого научного общества, которая была разработана в процессе экспериментально-исследовательской

работы. Акцентируется внимание на основных составляющих названной системы.

Ключевые слова: системный подход, система формирования исследовательской культуры будущих учителей, деятельность студенческого научного общества.

THE SYSTEM OF FORMATION OF RESEARCH CULTURE OF THE FUTURE TEACHERS IN THE ACTIVITIES OF THE STUDENT SCIENTIFIC SOCIETY

I. V. Lutsenko

In this article we have described the system of formation of research culture of the future teachers in the activities of the student scientific society, which was developed in the course of experimental research. There were focused on the basic components of system. Also were defined a components of this system and their relationship.

Keywords: a systematic approach, the system of formation of research culture of the future teachers, the activities of the student scientific society.

Луценко І. В. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (м Луганськ, Україна). E-mail: abukamar@rambler.ru

Lutsenko I.V. – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Chair of Preschool Education of Luhansk National University named after Taras Shevchenko (Luhansk, Ukraine). E-mail: abukamar@rambler.ru

Рецензент - кандидат педагогічних наук, доцент Л. Л. Бутенко

Reviewer – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor L.L. Butenko